Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
UTLÅTANDE	281 S4
Ärendenr	Datum
ÅLR 2024/7336	5.11.2024

Hänvisning
Er begäran om utlåtande inkommen 25.10.2024
RP 178/2024 rd

Riksdagens kommunikationsutskott
FI-00102 RIKSDAGEN

Kontaktperson
Sanna Karlsson, +358 (0)18 25000 (växel)
sanna.karlsson@regeringen.ax

LiV@riksdagen.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och vissa andra lagar samt till lagar om Hongkongkonventionen och godkännande och ikraftträdande av ändringar i MARPOL-konventionen och Londonprotokollet

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner Hongkongkonventionen[1] samt ändringarna i bilagorna till MARPOL-konventionen[2] och Londonprotokollet[3]. Godkännandena föranleder behov att anta lagar om i kraftsättande av de bestämmelser i konventionerna som hör till området för lagstiftningarna. Dessutom krävs ändringar i befintlig lagstiftning på området, varför det föreslås ändringar i miljöskyddslagen för sjöfarten (FFS 2009/1672), lagen om fartygs tekniska säkerhet och säker drift av fartyg (FFS 2009/1686), lagen om tillsyn över fartygssäkerheten (FFS 1995/370), avfallslagen (FFS 2011/646), miljöskyddslagen (FFS 2014/527) och lagen om verkställighet av böter (FFS 2002/672).

Genom Hongkongkonventionens bestämmelser åläggs fartygsåtervinningsanläggningar och fartyg skyldigheter för att säkerställa en säker och miljöriktig fartygsåtervinning. Därutöver föreskrivs om tillsynen över iakttagandet av reglerna. MARPOL-konventionens bilaga VI om luftvård har reviderats och ändringar har gjorts i bilaga I om oljeutsläpp, bilaga IV om toalettavfall och bilaga V om fast avfall. Genom ändringarna i bilaga V till MARPOL-konventionen utvidgas skyldigheten att föra avfallsdagbok för fartyg vars bruttodräktighet är minst 100 ton. I miljöskyddslagen för sjöfarten föreslås därför en

[1] 2009 års Hongkongkonvention om säker och miljöriktig fartygsåtervinning.
[2] 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg och 1978 års protokoll till konventionen.
[3] 1996 års protokoll till 1972 års konvention om förhindrandet av havsföroreningar till följd av dumpning av avfall och annat material.

skyldighet att föra en lättare modell för avfallsdagbok för fartyg i inrikes fart. Ändringarna innehåller bestämmelser som hör till både Europeiska unionens och medlemsstaternas behörighet, varför riksdagens godkännande endast gäller till den del ändringarna hör till Finlands behörighet. Londonprotokollets bilagor 1 och 2 har ändrats genom att dumpning av avloppsslam förbjuds.

I miljöskyddslagen för sjöfarten föreslås ett förbud mot utsläpp av orenat tvättvatten och slam som separerats av svavelskrubbrar på fartyg till Finlands territorialvatten. Dessutom förbjuds utsläpp av gråvatten, det vill säga vatten från fartygets duschar, tvättmaskiner och kök, till Finlands territorialvatten. Det gällande förbudet mot utsläpp av avloppsvatten från toaletter preciseras så att det i fortsättningen är förbjudet att på Finlands territorial-vatten släppa ut behandlat avloppsvatten från toaletter från fartyg till vattnet.

Som en del av de ändringar som föreslås i miljöskyddslagen för sjöfarten föreslås det att bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning 2023/1805 om användning av förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjöfart genomförs. Förordningen förutsätter att en behörig myndighet utses och att bestämmelser om påföljder enligt förordningen utfärdas. Vidare föreslås det att ett så kallat undantag i fråga om öar ska införas på det sätt som förordningen tillåter. Till miljöskyddslagen för sjöfarten fogas därutöver en skyldighet för hamninnehavare att säkerställa tillgången på landströmsförsörjning i enlighet med Europarlamentets och rådets förordning 2023/1804 om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel. Genom bestämmelserna kompletteras förordningens krav på medlemsstaterna att säkerställa att en minimimängd landströmsförsörjning tillhandahålls i TEN-T-nätets kust- och inlandshamnar.

Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Lagstiftningsbehörighet

Landskapet Åland har enligt 18 § 10, 21 och 22 punkterna självstyrelselag (1991:71) för Åland, nedan självstyrelselagen, lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt, båttrafik samt näringsverksamhet. Landskapet har även lagstiftningsbehörighet i fråga om kriminaliseringar inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 25 punkten i självstyrelselagen. Riket har enligt 27 § 13 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten.

Landskapsregeringen delar statsrådets bild av lagstiftningsbehörigheten. I miljöskyddsärenden som gäller sjöfarten granskas vanligtvis behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket bland annat med avseende på vem skyldigheterna gäller och var det anses att skyldigheten fullgörs. Exempelvis har ordnandet av mottagning i hamn av avfall från fartyg och avlämningen av avfall i hamnens mottagningsanordning ansetts

höra till landskapets lagstiftningsbehörighet. Hänsyn bör dock även tas till syftet med lagstiftningen, vilket stöds av Ålandsdelegationens utlåtande om utsläppshandeln.[4] De föreslagna lagarna och ändringslagarna grundar sig till stor del i miljöskydd eftersom förslagets målsättningar är att minska utsläppen av ämnen som är skadliga för den marina miljön i Finlands territorialvatten. Målsättningarna grundar sig i konventionerna och dess ändringars syften. Hongkongkonventionens syfte är att fartyg ska återvinnas på ett sätt som är lämpligt ur miljö- och hälsosynpunkt. Ändringarna i MARPOL-konventionen och Londonprotokollet syftar till att effektivisera miljöskyddet och minska utsläppen till luft och vatten. Till den del förslaget berör utsläpp från fartyg till vatten och luft tillfaller därmed lagstiftningsbehörigheten landskapet enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen. Likaså tillfaller reglering om nedmonteringsanläggningar på Åland enligt Hongkongkonventionen, mottagningsanordningar i åländska hamnar enligt MARPOL-konventionen samt förbättring av energieffektiviteten landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen. Merparten av bestämmelserna som grundar sig i MARPOL-konventionen tillfaller dock rikets lagstiftningsbehörighet eftersom det berör handelssjöfart enligt 27 § 13 punkten självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten är därmed delad mellan landskapet och riket.

Enligt 59 § självstyrelselagen krävs lagtingets godkännande för att konventioner som faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet ska träda i kraft på Åland.

Övriga synpunkter

Skyddet av den marina miljön i Östersjön är en högt prioriterad fråga för landskapsregeringen och Åland som helhet. Det är viktigt att effektiva åtgärder vidtas för att bekämpa fartygsföroreningar eftersom de får gränsöverskridande konsekvenser. Landskapsregeringen anser att förslaget bidrar till ett ökat skydd för de åländska vattenområdena och Östersjön som helhet. Landskapsregeringen välkomnar därför förslaget och dess målsättningar samt stödjer generellt dess utformning.

Minister Jesper Josefsson

Jurist Sanna Karlsson

[4] Ålandsdelegationens utlåtande nr 13/23 av den 10.2.2023, D 10 23 05 2.

Ålands landskapsregering

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagtings självstyrelsepolitiska nämnd, info@lagtinget.ax
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Laura Sarlin, laura.sarlin@gov.fi
Gustav Blomberg, gustav.blomberg@regeringen.ax